షాజీ

&

వాగ్గేయకారులు

మహాకవి, సరస్వతీపుత్ర, పద్మశ్రీ

పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు

షాజీ

ప్రకృతికో, మాయకో, కాక భావనాప్ర
పంచ సౌదామినికో, తపః ప్రభకొ, శూన్య
మునకొ, యానందరూపమై మోదమొసగు
సాత్వికవ్యక్తికీ నమస్కారశతము. 1

కన్నెమైత్రేయి పాదులుగట్టి నీరు
వోసి, పెంచిన ప్రాబల్కు పొదలయందు,
జాలుగొన్న నైసర్గిక సౌరభములు
మించి, నా పేదయెడద వాసించుగాత! 2

పదముల పసందు మధుర భావముల పొందు
పందెముల వైచుకొని, కూడబారినట్టు,
లిల పులకరింప, రత్నాలునిలుపు సుకృతి
ప్రాణములనిత్తు మా సేతుబంధకవికి. 3

తలపునులివెట్టు చాపల్యములనువదలి,
జీవమయమైన రస ముపాసించినట్టి
ఓ కవిబ్రహ్మ! తీర్పలేమోయి నీవు
మునుపు మాతల నిల్పిపోయిన ఋణంబు. 4

ఉద్బోధ

రండు రండోయి సోదరులార! మనము
పాడుకొందము భావనాపథములందు;
రాలు చెమరింప, విన్న జీవాలువడక
బుల్బులులుమీటి, రసబంధములనుగూర్చి 5

నేలపై త్రుళ్లిపడెడు మేనాలకన్న,
తలను విసిగించు శాస్త్రవాదములకన్న,
అధిక సుఖదంబు రమ్యకళార్చనంబు;
కనులపండువు చూతురుగాక రండు. 6

కత్తిరింపులులేని వికాసగరిమఁ
దీరియున్నట్టి పూలపందిళ్ళఁబోలు

అతిమనోహర వేదకన్యకలు గలరు
రండురండోయి ప్రకృతిసామ్రాజ్యమునకు 7

శాంతిగురిసెడు నట్టియాశ్రమములందు
దైవమే తాండవించు నిత్యంబుసుమ్ము;
అస్ఖలితమైన జ్యోతిర్మయస్వరూపి
మాతృదేవత కడగంట మమ్ముజూచుఁ 8

చెలువలేనవ్వు ప్రతిఫలించిన మనోజ్ఞ
నవ్యమధుర [1]'జంషీదు' పానములకన్న
ప్రకృతిదేవత మా యింటిపడుచు పాడు
సరసగీతాలె సొగియింపఁజాలు మిమ్ము 9

పులకరించిన తంగేడు పొదలనడుమఁ
బ్రణయ భాష్పముల్దొసిటఁబట్టి, భక్తి
పరవశంబగు తనువుతో బ్రకృతిదేవి
పాదములఁ గుప్పగూర్ప మున్మాదరీతి 10

వెచ్చటూరుపెరుంగని వెలది, మిగుల
జాణ పలుకుల, చిలుక సంసారిపడుచు,
చివురుతలుపులయోరగాఁ జిలుకరించు
స్వాగత సువర్ణ శీకర చయముఁ దలల 11

ప్రకృతిఁగనుగొని, యా పరాత్పరునిఁజూచి
భావముగ్ధుడై, యావేశ భాష్పములను
మోదుపుఁగనుల [2]'హఫీజు' వాపోయినట్టి
గీతములఁబాడుకొను విహంగీగణంబు 12

తత్త్వమూహించి నిస్సారతను దలంచి,
[3]'సాకి' కన్నులలో ప్రపంచంబు నెంచి,
యాలపించు 'ఖయాము' ఖయాలు మాట
లింకిపోలేదు నేడు మా యింటి కడప 13

ఆ నిరాదరణంపు 'గజ్నీని' నమ్మి
జీవములనెల్ల నొలుకఁబోసిన యభాగ్య
తపసి, [4]'ఫిరదౌసి' దక్క మాతటములందు
కనులలో చెమ్మనిడు జీవకణికలేదు 14

1. ఒక విధమగు మద్యము 2. పారశీక గాయకుడు.
3. పారశీక ప్రణయి 4. పారశీక సుప్రద్ధికవి

షాజీ కవి

తాకినంతన సరభసధ్వనికి దిక్కు
లులికి పడజేయు భేరీలపలుకుమించి
యీ యమృతవాక్కె పేటలనెల్లనిండి,
యెలసొగయు నిద్రలందు మేల్కొలుపుచుండె 15

అలత సుంతైన లేదు, భయంబులేదు,
కనెడువారెల్ల రేవగించినను పోదు
దినము రాత్రియు నేకరీతిగ పఠించు
వీధి వీధుల స్వాతంత్ర్య వీణమీటి 16

గండు నిప్పులు చెరలాడు నెండలందు
నరములబిగించు శీతదినంబులందు,
శ్రమయనడు, సోలిపడడు; వర్చస్సుగలుగు
పలుకుతోడుగ వీధివీధులను దిరుగు. 17

ఎలవలపుతోడ, నల్లలాలించిపోవు
గాలిసొనలకె, రాలుపుష్పాలుచూచి
కనులలో వేడి బాష్పములార్చి యార్చు
సృష్టి సౌందర్యజీవి, షాజీ తపస్వి. 18

నిమిష నిమిషంబునకును నెన్నేవిధాల
బాడువడుచున్న పరమాత్మ ప్రతిభఁ జూచి,
సరస సౌందర్యవిధికి నాశనములేని
సృష్టి కలదేమొయంచు యోచించుచుండు. 19

తరుణ సూర్యునితో వసంతమ్ములాడి,
కుంకుమము పూసికొన్న దిక్కోమలులకు
హస్తయుగ్మమునెత్తి, జోహారువెట్టి,
నయనముల నీరుగార్చుచు నాట్యమాడు. 20

ఎగిరి, చివురాకుఁబొదల నర్రెత్తికూయు
గోయిలలముద్దు వలచెడి కూతలకును
మారువలికెడి సెలల సమ్మదము సూచి,
అద్భుతానందవీధి నుయ్యాలలూగు. 21

కొంతయే నెడబాటు లేకుండ కలసి
మెలసియున్న, లతాబాలికలనుఁ జూచి,

వాగ్గేయకారులు - పదకృతి సాహిత్యం

ఆత్మకు సంకల్పము గలుగును. అప్పుడది మనస్సు నుద్బోధించును. ఆ మనస్సు నాభియందున్న యగ్నిని గొట్టును. అగ్ని-వాయువును బ్రేరేచును. ఈ కార్యతంత్రమే - నాదమునకు - "పురుడు" - దీర్చుట. బ్రహ్మ గ్రంథి నుండి బయలుదేరిన నాదము -'నాభిహృత్కంఠరసననాసాదుల' కెక్కి వ్యక్తమగుచున్నది. అది - నాభియందలి సూక్ష్మము. హృదయమందీషద్వ్యక్తము, కంఠమున బూర్ణరూపముతోనుండును. మూర్ధమందపూర్ణము, ముఖమునందుఁగృత్రిమను; నాదము మరల రెండు రీతులు. అనాహతనాద-మొకటి. ఏకాగ్రమైన మనస్సునకే యిది సాధ్యము. కనుక - దీనిని గురూపదిష్ట మార్గమున మహర్షులు పాసింతురు; ఆహతము, మనుష్యులకు దక్కినది. ఇది లోకరంజకము భవ భంజకమును, నాదమొక మహాసముద్రము. దాని యుపాసనయు మహాయోగము; జన్మమంతయు పలురీతుల గానప్రస్తారములఁజూపి, విసివి-కడకు నాద సాగరమున శిరోదఘ్నముగ మునిగిన నాదయోగులను నేనెఱుఁగుదును. బిడారము కృష్ణప్పగారివంటి వారు. అక్కడ లోకాపేక్ష తక్కువ. వింత స్వర పంపకముల కుస్తీలు లేవు. మెదడు నొప్పిఁబుట్టించు తాళముక ఖత్తులేదు. ఆ స్వర పంపకము చక్కని రాజమార్గము. వారు వాడు తాళము లేడెనిమిదికి మించిలేవు. అకారముల హావళి-ఎత్తుగడల హేషారవము- ముక్తాయింపుల కోలాహలము యేదియు నుండదు. వీనియన్నిటికిని నాదముతో నాలుమగలయొద్దిక. ప్రత్యేకముగఁదమ మొగముఁ జూపించుటకే సిగ్గు, కాని, యీయనుభూతిని బంచికొనుట కల్ప సంస్కారము చాలదు.

నాదమునుండియే "సప్తస్వర సుందరుల" యావిర్భూతి. ఇవి, "సామనిగమజ" ములట!, అచట వీనికి మారుపేరులున్నవి. సప్తస్వరములు "సామవేద సార"-మని త్యాగయ్య; పరమశివుని సద్యోజాతాది పంచవక్త్రములనుండి పుట్టెననుటయు నొకవిశ్వాసము వీనిలో - షడ్జ పంచమము లవికృత స్వరములు; తక్కినవి వికృతులు. అన్ని యుఁగలిసి-యిరువది రెండైనవి. మరలనివి-మంద్ర, మధ్య, తారములని ముత్తెఱఁగులు; కవిత్వమునకు వాగర్థములవలె, సంగీతమునకు రాగ తాళములు ప్రధానములు. వీని లయమును సాధించుటే "మహాకవిత్వ దీక్షావిధి". నాదములేనిది రాగములేదు; గీతములేదు. సమస్త ప్రపంచమునకు, నాదమే మూలాధారమని యోగుల మతము; "శంకర నారాయణ విధు"లు నాదగమ్యులు మాత్రమే కాదు - "నాదోపాసకులును" - "విశ్వమెల్లనిండి యుండేవాడు -" "తంత్రీలయ స్వరగాన విలోలుడు" - పరమశివుడు "నాదతనుఁడే"యైనాడు. సురపతి నాద సాధకుడు. వీరావతారుడగు శరజన్ముడును నాదలాలసుడే. తోరపుబొజ్జగల గణపతికిని 'సారీగామా'- యననిది తోచదు. ఇంకనున్నారు. భృంగి మతంగసమీరజులు, భరతాదులు. ఈ గుంపులో నగస్త్య మార్కండేయులును దూరినారు. బ్రహ్మానందమునకు దగ్గరి మార్గము సంగీతమని-యయ్యగారి సూక్తి. అంతమాత్రమేగాదు. సదాశివమయమగు నాదోంకార

స్వరవిదులు జీవన్ముక్తులు. పైపెచ్చు 'భావరాగలయాది సౌఖ్యము', చిరాయువులు గల్గించునని హామీ. త్యాగయ్యగారు తన రామప్రాప్తికిగారణము

"పాద మహిమో! పెద్దలాశీ
ర్వాద బలమో! సుస్వరపు
నాద ఫలమో!

-అని చెప్పుకొన్నారు. తక్కిన రెంటిలో వారి వినయ సుగంధము; సుస్వరపు నాదఫలమే-రామ ప్రాప్తికిగారణమని వారి పూర్ణ విశ్వాసము. అట్లే - మరియొకచోట

'పలుమారు నిన్ను పాడి పాడి వేడికొన్నాను' -

అన్నారు.

నాదముయొక్క 'బహురూపముల' - రాగమనిపేరు. - 'అనంతా వైరాగారి'-రాగములకు లెక్కలేదు. ప్రస్తారముతో ఛందస్సులవలె - చమత్కారములతో నలంకారములవలె - శాస్త్రము బెరుగుకొలదియు వీని సంఖ్యయు బెరిగినది. సమర్థులైనవారు - వ్యాప్తికి దెచ్చి - చక్కగ నిర్వహించిన రాగములును లేకపోలేదు. 'గురుగుహ-"ముద్రలో కృతులు రచించిన సంగీత త్రిమూర్తులలో నొకరగు ముత్తుస్వామి దీక్షితులు ప్రసిద్ధులుగదా! వీరి తండ్రి రామస్వామి దీక్షితులు. - 'హంసధ్వని' - రాగమునకు రూపురేఖలేర్పఱచినది వీరేనందురు. కాని, నేడు-చాల మంది-యేవేవో వింత వింత రాగములను బాడుటకు-బాధపడుచున్నారు. ఉన్న రాగములు వారి భావసృష్టికి చాలనట్లు; వారు పాడు రాగములకు వారువేయు కల్పనా స్వరముల కోర్చుకొనునంత కడుపైన నుండదు. పైగా-శతమానము వక్రగతులు, 'పులిమీద పుట్ర' యనునట్లు ఉత్తరాది వారినుండి యెరువు దెచ్చికొన్న వింత వింత బాణీలు. అదియట్లుండె; అఖండమైన కాలమును-ఖండములొనర్చి, యెచ్చుతక్కువలు లేకుండ-నికరముగ జోడించి, తనియుటకే తాళమని పేరు. నాదముగూడ నఖండమైనదే. దానిని వేర్వేరు సరళరేఖలుగా దీర్చి, జోడించినప్పుడు - ముచ్చటయైన సౌందర్యమేర్పడును. దానిని గ్రహించి, దానివెంట మనము నడచి, లయానందమనుభవింతుము. రాగ తాళముల పరస్పర మొదిగిపోయినప్పుడు - మనస్సున కనితరవేద్యమగు నానందము గలుగును. సంవాదమున కానందపడుట మనస్సునకు సహజ ధర్మముగనుక; భావముయొక్క క్రమపుష్టి లేనిది రాగము గాదు. ఒకవేళనైనను - అది సర్కస్సుగాని, సంగీతముగాలేదు. ఆధారషడ్జమును చక్కగా నంటిపట్టుకొని, స్వరములను వాని వాని స్థానములలో శుద్ధముగ బలికించుటయే శ్రుతిలయము. శ్రుతిలయము లేనిపాట-సమ్మతిలేని మాటవంటిది. భావ రాగములను ధిక్కరించి, తాళమధికారము నెఱపుట - బీద బలిసి బందెకాడగుట. అయ్యో! యిది దురాక్రమణగదా! యని మనస్సులో బాధ. శ్రుతిలయమొకవేళ యభ్యాసముతో సిద్ధించినను-భావ లయము మాత్రము తపస్సాధ్యము. కొందరికి శ్రుతిలయముగూడ నుండదు. కర్ణాటక గాత్రము సరిగా నదుకక-సకిలింతలతో

– అపస్వరపు మూటయైన గాయకులను నేనెఱుగుదును. అట్టివారికి – సంఖ్యా ప్రధానమైన తాళమే శరణ్యము. వింత వింత లెక్కలను ప్రస్తరించుటలో – గ్రామ కరణాలకును – వీరికిని భేదముండదు. మొదటనే – యే సంకీర్ణజాతి ధ్రువ తాళమునో యేరికొందురు. తలనొప్పి కది చాలును. అందులో వెర్రి వెర్రి ప్రస్తారముల కమృతాంజనము ఖర్చు. ఈ కోలాహలములో గాయకుని మనస్సునకు – రసభావములవైపు జూచుటకు తీరికేది? ఎన్నుకొన్న తాళమెక్కడ దప్పునోయని, యొంటినిండ చెమట! నడుమ నడుమ మార్చు జాతుల కెన్ని వర్ణములో–ముఖమున నన్ని సొట్టలు, ఆవైభవవము–'క్రాంతం క్రతుంచాక్షుషము'–గా నుండును. తొడలతో లెగిరిపోవునట్లాతడు–మర్దించుట జూచి, 'అయ్యో పాప మీ జీవికెందుకింతవేధ–" యని మనము జాలిబడవలసివచ్చును. చాలని దానికి తాళముతో సాహిత్యము నీడ్చుటకై అవసరమున్నను లేకున్నను– 'ఉ ఊ ఎ ఏ"ల కోలాహలము స్వరములకు బదచ్యుతి ప్రారంభములోనే జరుగును. వానిని గాయకుడు బహుకాల మెండలో నెండిన వరుగులనువలె – చప్పరించుచుండును. ఇక సాహిత్యమా! అది రావణునకు జిక్కిన రంభ. ఒకసారి యొక గాయకుడు–ప్రసిద్ధుడే–పాడుచున్నాడు. ముందొక పెద్ద బోర్డు. 'ఇక్కడ సంగీతమమ్మబడును' – అన్నట్లున్నది. లోపల గూర్చున్నాడు. 'నగుమోము గనలేని' – అను త్యాగయ్యగారి కృతినెత్తికొన్నాడు. 'అభేరి' రాగమే మృదువైనది. అయ్యగారి సాహిత్యమంతకన్నను మృదువుగానున్నది. మనస్సును నీరుగా నొనర్చు నా రచన యీ క్రిందిది –

అభేరి – ఆదితాళము

"నగుమోము గనలేని నా జాలి దెలిసి
నను బ్రోవగ రాదా! శ్రీ రఘువర! నీ ॥న॥

॥నగ రాజధర! నీదు పరివారు లెల్ల
ఒగి బోధన జేసే వారలుగారే! అటులుందురేని ॥న॥

॥ఖగరాజు నీ యానతి విని వేగ చనలేదో
గగనాని కిలకూ బహుదూరం బనినాడో

॥జగమేలే పరమాత్మా! యెవరీతో మొఱలిడుదు
వగఁజూపకు తాళను నన్నేలుకోరా! త్యాగరాజనుత! నీ" ॥న॥

– రాగమును ప్రక్కనబెట్టి – వచనముగాఁజదివికొన్నను, పదముల యొద్దిక యెంతయో బాగున్నది. సంయుక్తాక్షరములకును సంగీతమునకును వైరము. 'నగరాజ ధర!" – యనుటలో 'ధర–గోవర్ధనము నెత్తుటలోని పరిశ్రమమును సూచించుచున్నది. పరమాత్ముఁడు–బరువైన గొప్పవాడు. సాహిత్యము సర్వాంగ సుందరమైనది. చతురశ్ర గతితో హాయిగా నడచు నాదితాళము; విలంబకాలములో పాడి–రసము తాననుభవించి యితరుల ననుభవింపఁ

End of Preview.

Rest of the book can be read @

http://kinige.com/book/Shaji+And+Vaggeyakarulu

* * *